

kan slepen en waar zonder ik niet leven kan, bezat, zou ik reeds dezen bodem verlaten en mij begraven hebben in een of ander hoekje waar geen krant, geen enkel nieuwtje van de kunst of de menschen tot mij doordringen kon, maar waar vrede en vergetelheid van al wat mij iederen dag zoozeer hindert, zou zijn, en die heerlijke beoefening van een kunst die mijn persoonlijk geluk uitmaakt en mij van die genietingen geeft zooals ik alleen die kan smaken."

Ingres had inmiddels zijn laatste portretten afgeleverd, en kreeg nu waar hij zoo lang naar verlangd had: „Een gelukkige toekomst door mijn vrijheid, en eindelijk het genoeg een beetje te doen waar ik lust in heb." Meer en meer keerde hij zich intusschen van de wereld af, maar bleef doorwerken, met hetzelfde vuur als altijd: „Ik schilder en zal schilderen, als de duivel het mij niet verhindert, totdat mijn oogen en handen mij begeven..."

Zijn laatste levensjaren bracht hij door gehuld in een aureool van roem. Een tijdgenoot beschrijft hem, zooals hij zich in den winter van 1862 naar de soirées van den Senaat (waarvan hij bij decreet van den Keizer tot lid was benoemd) en naar de Tuilerieën begaf: „Hij droeg op zijn dichtgeknoopten jas zijn ster van groot-officier, terwijl onder zijn witten das het ridderlint met zilveren zoom van het kruis der Dertig van de Pruisische orde van Verdienste te zien kwam. Men durfde hem niet aanspreken... zooveel strengheid was er in zijn uiterlijk, en zooveel indrukwekkend prestige in zijn naam. Men wees hem elkander aan, hij zag het, scheen gevlaid, maar dwaalde stilzwijgend tusschen de groepjes verder, waartusschen zijn kleine figuur verloren ging."

In 1864 leed hij, door den dood van zijn lievelingsleerling Hippolyte Flandrin, en van zijn trouwen vriend Marcotte, groote verliezen. Hij voelde zijn eigen leven er door aangetast. Om de toekomst van zijn echtgenoot te verzekeren, liquideerde hij (in 1866) zijn atelier. Doch hij bleef aan den arbeid.

Totdat, door een onvoorzichtigheid, zijn laatste ziekte kwam. In een Januarinacht van '67 — den avond te voren had hij nog vrienden op bezoek gehad en was er gemusiceerd — zag hij vanuit zijn bed, dat een brandende houtspaander op den parketvloer was gevallen. Hij stond op om het stukje vuur weer in den haard te werpen, en zette, daar er wat rook in de kamer was komen staan, het venster open. Dit werd hem noodlottig. Hij deed een verkoudheid op en stierf na een ziekbed van slechts enkele dagen.
